

فواید فرزند

انسان چه نیازی به فرزند دارد!؟

یکی از مباحث مهمی که در تمام جوامع بشری به آن پرداخته می شود، مسائل مربوط به فرزند و فرزندآوری است. از آنجا که دین مبین اسلام (۱) کامل ترین دین الهی می باشد، لاجرم باید هرآنچه که در مسیر رشد و تعالی جامعه اسلامی می تواند مؤثر باشد را بیان کند. از این رو، خداوند متعال در قرآن کریم و حضرات معصومین (علیهم السلام) در کلام نورانی خود به بیان مسائل مرتبط با فرزند و فرزندداری پرداخته اند .

اهل بیت (علیهم السلام) تأکید فراوانی بر فرزندآوری داشته و بی فرزندی را نوعی آسیب برای خانواده بیان می کنند. در باب اهمیت فرزند، آیات و روایات بسیاری آمده که در اینجا به بیان برخی از آن ها می پردازیم.

-خداوند متعال در قرآن کریم فرزندان را نور چشم والدین به شمار می آورد.(۲)

-فرزندان مژده و بشارت های الهی هستند.(۳)

-فرزند هدیه ای از جانب خداوند متعال به بندگان شایسته است. قرآن کریم از استجابت دعای حضرت زکریا برای طلب فرزند این گونه یاد می کند: فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى؛ ما دعای او را اجابت کردیم و یحیی را به او بخشیدیم.(۴)

-پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) یکی از معیارهای انتخاب همسر را فرزندآوری او به شمار می آورند.(۵)

-امام صادق (علیه السلام) ، فرزند پسر را نعمت و دختر را حسنه (فعل خوب) می دانند.(۶)

حال که اهمیت فرزندآوری از کلام گهربار اهل بیت (علیهم السلام) و قرآن کریم ثابت شد، می خواهیم بدانیم که انسان چه نیازی به فرزندآوری دارد و اساساً فرزندان چه نیازهایی از والدین را می توانند تأمین کنند.

نیازهای انسان

در یک نگاه کلی نیازهای انسان را می توان به دو بخش تقسیم کرد: ۱- نیازهای دنیوی ۲- نیازهای اخروی.

نیازهای دنیوی

خداوند متعال در قرآن کریم انسان را یک موجود دو بعدی خوانده و می فرماید: [و به خاطر بیاور] هنگامی را که پروردگارت به فرشتگان گفت: من بشری از گِل می آفرینم. چون آن را نظام بخشیدم و از روح خود در آن دمیدم، برای او به سجده بیفتید. (۷) بنابراین، نیازهای دنیوی انسان از این دو قسم خارج نمی باشد: ۱- نیازهای مرتبط با جسم. ۲- نیازهای مرتبط با روح.

نیازهای جسمی

یکی از خصوصیات جسم، نیازمندی همیشگی آن است. از همان ابتدای تولد تا زمان مرگ همواره جسم نیازهایی دارد و انسان باید برای رفع آن ها قدم بردارد. اما نیازهایی که انسان به وسیله فرزندآوری می تواند تأمین کننده آن ها باشد:

۱. بقاء نسل

اصولاً فلسفه خلقت زن و مرد (زوجیت) تولید مثل است، همان گونه که این زوجیت در سایر حیوانات و حتی گیاهان نیز وجود دارد و باعث تکثیر آن ها می شود. اگرچه انسان به وسیله ازدواج بسیاری از نیازهای خود را رفع می کند، اما باید توجه داشت که یکی از مهم ترین نیازهای او، بقاء و تکثیر نسل است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرماید: تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ غَدًا فِي الْقِيَامَةِ؛ ازدواج کنید، زیرا من به زیادتى شما نسبت به امت های دیگر در قیامت مباحثات می کنم. (۸)

باید توجه داشت که وجود انسان در گرو تولید مثل است و با قطع شدن نسل به مرور زمان دیگر انسانی بر روی کره خاکی یافت نمی شود. بنابراین بقاء و تکثیر نسل نه تنها برای والدین سودمند می باشد، بلکه می تواند برای تمام جامعه و حتی بشریت مفید فائده واقع شود.

۲. کمک کار و حامی انسان

خداوند متعال در چند آیه از قرآن کریم به این مورد اشاره کرده و فرزندان را یاری رسان انسان دانسته است.::سوره اسراء، آیه ۶: وَ أَمَلَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ؛ و به مال و فرزندان نیرومند، مدد می بخشیم.

سوره شعرا، آیه ۱۳۳: أَمَدٌ كُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ؛ با چهارپایان و فرزندان یاریتان کرده است.

سوره نوح، آیه ۱۲: وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا؛ و به وسیله اموال و فرزندان یاریتان می کند.

۳. عصای پیری

یکی از دغدغه های انسان، زمان کهولت و افتادگی او است. از آن جهت که انسان در پیری و کهولت سن دیگر قدرت و توان جسمی زمان جوانی را ندارد، در این برهه زمانی به اشخاصی نیازمند است که در کارهای روزمره و مشکلاتی که احتمالاً با آن ها مواجه می شود، او را کمک کرده و همانند عصایی زیر بغل های او را بگیرند. اما بهترین کسانی که می توانند یار و کمک کار انسان در زمان پیری باشند، همان فرزندان انسان هستند. چرا که نوعا فرزندان (مخصوصا اگر فرزندان، متعدد و در زمان میان سالگی والدین به دنیا آمده باشند) از طرفی جوان و دارای نیروی جوانی هستند و از طرفی محبت و رابطه عاطفی آن ها به والدین خود نسبت به دیگران بیشتر است .

نیازهای روحی

جسم انسان ارتباط تنگاتنگی با روح او دارد و چه بسا آسیب های روحی باعث به وجود آمدن بیماری هایی در جسم شود که درمان آن ها یا ناممکن و یا بسیار دشوار باشد. بنابراین اهمیت رفع نیازهای روحی به مراتب از نیازهای جسمی بیشتر است. برخی از نیازهای روحی که فرزندان می توانند از انسان برطرف کنند، عبارت اند از:

۱. مایه افتخار و سربلندی

وقتی والدین توانستند فرزندان خود را به درستی تربیت کنند، آن فرزندان در زمینه های مختلف علمی، اخلاقی، اقتصادی، مدیریتی، پزشکی و... باعث سربلندی و تفاخر والدین می گردند و در یک جمله می توان گفت که، هر کجا نام انسان موفقی آورده شود، نام پدر و مادر او نیز به میان می آید. این حس تفاخر و این که انسان توانسته است یک فرد مفید را پرورش و به جامعه تحویل دهد، در وجود انسان شادی وصف ناپذیری را ایجاد کرده و به روح و روان او آرامش خاصی می دهد.

۲. باقی ماندن نام و اثری از انسان

از نیازهای روحی انسان می توان به حس جاوید ماندن در دنیا اشاره کرد. افراد بسیاری هستند که دوست دارند در

این دنیا جاویدان باشند. آنچه که مسلم است، مرگ حقیقتی انکار ناپذیر می باشد که هر موجودی را دیر یا زود در برمی گیرد. اما با وجود مرگ هم، چنین امکانی وجود دارد که انسان در این دنیا جاویدان گردد، که یکی از راه های آن فرزندآوری می باشد. همانطور که بیان شد، هر کجا نام انسان موفق در تاریخ ثبت گردید، به همراه آن، نام والدین او هم ثبت شده است. سرچشمه موفقیت های انسان، زحمات شبانه روزی پدر و مادر می باشد. اگر والدین عمر خود را در تربیت و فراهم کردن نیازهای معیشتی آن شخص موفق، خرج نمی کردند، او هرگز به چنین موفقیت هایی دست نمی یافت.

۳. زیبایی زندگی

خداوند متعال در قرآن می فرماید: **الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلاً؛** مال و پسران زیور زندگی دنیایند و نیکی های ماندگار از نظر پاداش نزد پروردگارت بهتر و از نظر امید [نیز] بهتر است. (۹)

با به دنیا آمدن فرزند پنجره جدیدی رو به زندگی انسان باز می شود و زیبایی های زندگی را چند برابر می سازد. بلبل زبانی ها، قهقهه زدن ها، چهار دست و پا کردن ها، دویدن و بازی کردن ها، تقلیدها و .... همه و همه زیبایی هایی است که باعث می شود انسان برای برگشتن به خانه و دیدن آن ها، لحظه شماری کند.

۴. پرکننده اوقات تنهایی پیری

یکی از احساسات ناخوشایند زمان پیری و کهنسالی، حس تنهایی است. وقتی انسان به این فکر کند که باید پیری خود را با تنهایی در کنج خانه و یا آسایشگاه بگذرانند، اینگونه افکار آسیب های فراوانی به جسم و روح او وارد می سازد. اگرچه در واقع انسان تنها نمی ماند و بالاخره همسایه، دوست و آشنایی هست که با انسان در ارتباط باشد و مقداری او را از تنهایی درآورد، اما هیچ کس فرزند و نوه نمی شود. نوعا والدینی که دارای فرزندان متعدد می باشند، تنهایی را احساس نمی کنند و از آسیب های آن در امان هستند.

نیازهای اخروی

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرماید: **الدُّنْيَا مَرْزَعَةُ الْآخِرَةِ.** (۱۰) دنیا مانند کشتزاری برای آخرت است و انسان هر عملی در دنیا انجام دهد، اثر آن را در آخرت خواهد دید. فرزندآوری در دنیا اگر چه همراه با سختی و

مشکلاتی است ، اما عملی است که می تواند در آخرت اثرات مفیدی برای انسان داشته باشد و در آن روزی که همه محتاج ذره ای عمل نیک هستند، فرزندان به فریاد انسان برسند.

در اینجا به چند مورد از دستگیری های فرزندان برای والدین در روز قیامت اشاره می کنیم:

۱. شاد کردن پیامبر خدا

همانطور که بیان شد فرزندآوری باعث مباحثات کردن پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) بر اعمام دیگر می باشد و یقیناً اینگونه است که به دنیا آوردن فرزند و زیاد شدن امت پیامبر (صلی الله علیه و آله) باعث شاد شدن دل ایشان می گردد. ایشان در روایتی می فرمایند: *مَنْ سَرَّنِي فَقَدْ سَرَّ اللَّهَ*؛ هر که مرا شاد کند، خداوند را شاد کرده است. (۱۱) مسلمان شادی خداوند متعال همراه با رضایت و بخشش انسان می باشد.

۲. آموزش گناهان

یقیناً برای هر کسی به دفعات اتفاق افتاده که در زندگی با مشکلی مواجه شده و یا نیازی (اعم از نیازهای مالی ، فکری، علمی و ...) پیدا کرده و فردی در مسیر رفع مشکل و نیازش قدمی برداشته است. در این مواقع اولین جمله ای که به زبان جاری می شود، همین جمله است: "خداوند پدر و مادرش را بیامرزد". این گونه دعاها نه تنها در این دنیا راهگشای انسان (والدین) است، بلکه در قبر و قیامت هم مانند نوری برای انسان مسیر رسیدن و ورود به بهشت را برای او روشن می سازد.

۳. باز ماندن دفتر اعمال

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: *إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا عن ثلاث: ولد صالح يدعو له، وعلم ينتفع به، وصدقة جاریه*؛ (۱۲) هرگاه فرزند آدم [انسان] بمیرد، پرونده اعمال او بسته می شود، مگر در سه چیز [که پس از مرگ نیز ادامه دارد و آثار آن به او می رسد]: فرزند صالحی که برای او دعا می کند، علمی که دیگران از آن نفع می برند و صدقه جاریه.

همانطور که فرزندان با دعای خیرشان برای والدین می توانند ثوابی به ثواب های دفتر اعمال آن ها بیافزایند، اگر باعث شوند که دیگران برای والدینشان دعا کنند، برای والدین حسنه نوشته خواهد شد. بنابراین، فرزندان در دنیا هرگونه عمل خیری انجام دهند، ثواب و اثرات نیک آن برای والدین نیز ثبت می گردد. مثلاً اگر مسجد، حسینیه ، مدرسه و یا بیمارستانی بنا کنند، یا کتاب مفیدی بنگارد، یا شاگردی تربیت کند، تا زمانی که اثری از آن افعال خیر در دنیا باشد، ثواب آن در دفتر اعمال والدین آن بانی ثبت و ضبط خواهد گشت.

۴. شفاعت والدین

وقتی بندگان در روز قیامت برای حسابرسی حضور می یابند، خداوند متعال به جبریل امین دستور می دهد که فرزندان مؤمنین را وارد بهشت کن. (فرشته وحی آنها را به سوی بهشت راهنمایی می کند ولی) آن ها دم در می ایستند و وارد بهشت نمی شوند. از نگهبانان درباره پدران و مادران خود سؤال می کنند و آن ها پاسخ می دهند: پدران و مادران شما گنهکار هستند و مشغول رسیدگی به حساب و اعمال خود می باشند. آن ها مانند شما نیستند. آنگاه اطفال مؤمنان فریاد می کشند و گریه می کنند. خداوند متعال از جبرئیل درباره این گریه ها سؤال می کند و جبرئیل عرضه می دارد: خداوندا تو آگاه تری. این صدای فرزندان مؤمنین است که بدون پدران و مادرانشان وارد بهشت نمی شوند. خداوند متعال به جبرئیل فرمان می دهد که از میان مردم دست والدین آنها را بگیر و با آنها داخل بهشت کن. (۱۳)

نتیجه:

فرزندآوری آثار و برکات بسیاری در زندگی مادی و معنوی انسان به جای می گذارد و مسلماً این آثار به نحو است که مشکلات پیش روی فرزندآوری، انسان را از آوردن فرزند منصرف نکند. بنابراین، همین الان باید فکری برای آینده خود - چه در دنیا و چه در آخرت - بکنیم تا افسوس گذشته از دست رفته را نخوریم.

پی نوشت:

۱. منظور از اسلام، اسلامی است که مبانی و احکام آن به وسیله اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) به دست ما رسیده است.

۲. الْمَالُ وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلاً؛ مال و پسران زیور زندگی

دنیاوند و نیکی های ماندگار از نظر پاداش نزد پروردگارت بهتر و از نظر امید [نیز] بهتر است. فرقان، ۷۴

۳. وَأَمْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ؛ و زن او ایستاده بود خندید پس وی را به

اسحاق و از پی اسحاق به یعقوب مژده دادیم. هود، ۷۱

۴. انبیاء، ۹۰

۵. روضه المتقین: ج ۸. ر.ک وسائل الشیعة: ج ۲۰، ص ۵۴

٦. كافي: ج ٦، ص ٦

٧. ص، ٧١

٨. مستدرک الوسائل: ج ١٤، ص ١٤٩

٩. كهف، ٤٦

١٠. عوالي اللئالی: ج ١، ص ٢٦٧

١١. جامع السعادات: ص ٣٠١

١٢. مستدرک الوسائل: ج ١٢، ص ٢٣٠

١٣. بحار الأنوار: ج ٧٩، ص ١٢٣، ح ١٥